ಶಾಸನಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಲಾರದ ಪಿಡಾರಿಯರ ದೇವಾಲಯ

ಆರ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ

ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದಲೂ ಹಲವಾರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುವ ಕೋಲಾರ (ಕುವಲಾಲ)ದ ಪಿಡಾರಿಯು ಈಗ ಕೋಲಾರಮ್ಮ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ರೂಢಿ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಗ್ರಾಮಗಳ ಅಧಿದೇವತೆಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಮಾಹೇಶ್ವರಿ ಚೈವ ಕೌಮಾರೀ
ವೈಷ್ಣವೀ ತಥಾ ।
ಮಾಹೇಂದ್ರೀ ಚೈವ ವಾರಾಹೀ ಚಾಮುಂಡಾ
ಸಪ್ತಮಾತರಃ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮೀ, ಮಾಹೇಶ್ವರೀ, ಕೌಮಾರೀ, ವೈಷ್ಣವೀ, ಮಾಹೇಂದ್ರೀ, ವಾರಾಹೀ ಮತ್ತು ಚಾಮುಂಡೀ– ಇವರೇ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರು ಎಂದು ಈ ಶ್ಲೋಕವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರನ್ನು ವರಾಹಪುರಾಣ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಪುರಾಣ, ಸುಪ್ರಭೇದಾಗಮ, ಇತ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿವೆ.

ಈ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳಾದ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿಯೇ ಹಿಂದಿನ ಪಿಡಾರಿ ಮತ್ತು ಈಗಿನ ಕೋಲಾರಮ್ಮ ಎಂಬುದು ಹಲವಾರು ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಾಗಿದೆ.

ಕೋಲಾರಮ್ಮನ ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಣುವ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ ಉಬ್ಬುಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಜನ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ನವರಂಗದ ದ್ವಾರ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗರ್ಭಗೃಹಗಳಿದ್ದು, ಒಂದರಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರ ಶಿಲಾವಿಗ್ರಹಗಳು, ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಗಾರೆಯ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿ ಇವೆ. ಎರಡು ಗರ್ಭಗೃಹಗಳಿಗೂ ಒಂದೇ ನವರಂಗವಿದೆ. ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಶಿಲಾವಿಗ್ರಹಗಳಿರುವ ಗರ್ಭಗೃಹಕ್ಕೆ ಸುಖನಾಸಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿರುವ ಗಾರೆಯ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಗರ್ಭಗೃಹವು ಸುಖನಾಸಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಸುಖನಾಸಿಯಲ್ಲಿರುವ ಚೇಳಮ್ಮನ ಶಿಲಾ ವಿಗ್ರಹವು-ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಗೋಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದೆ. ಗೋಡೆ ಮತ್ತು ವಿಗ್ರಹದ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ಬಹಳ ಕಿರಿದು. ದೇವಾಲಯದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ದ್ವಾರವು ನವರಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಆ ದ್ವಾರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖನಾಸಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳಿರುವ ಗರ್ಭಗೃಹವೇ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು ಎಂಬುದು ಹಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಸುಖನಾಸಿಯಲ್ಲಿರುವ ಚೇಳಮ್ಮನ ಶಿಲಾವಿಗ್ರಹವು ಯೋಗೀಶ್ವರಿಯದು ಎಂದು ಶ್ರೀ ದೇವರಕೊಂಡಾರೆಡ್ಡಿ

ಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.[1] ಇದನ್ನು ಕಪಾಲಭೈರವಿ, ಮೂಕನಾಂಚಾರಮ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದಿರುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಈಕೆಯೇ ನಿಜವಾದ ಕೋಲಾರಮ್ಮ ಎಂಬ ಅಂಶವು ಶ್ರೀ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಅವರ ವರದಿಯಲ್ಲಿ[2] ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

"ಕೋಲಾರದ ಕೋಲಾರಮ್ಮನಿಗೂ ಚೇಳಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದಲ್ಲವೇ ? ಈಗ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆ ಅಷ್ಟಭುಜದ ಮಹಿಷಮರ್ಧಿನಿಯೇ ಕೋಲಾರಮ್ಮನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ದಿಟವಾದ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಪಕ್ಕದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಆರಡಿ ಎತ್ತರದ ಮೂಕನಾಂಚಾರಮ್ಮ. ಈಕೆಯ ಪಾದಪೀಠದಡಿಯಿಂದ ಪ್ರತೀ ವರ್ಷವೂ ವೈಶಾಖ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ಪಂಚಮಿಯಂದು ಚೇಳು ಹೊರಬಂದು ಅರ್ಧಗಂಟೆ ಹೊರಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ಮತ್ತೆ ಮರೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕೋಲಾರಮ್ಮ ವೃಶ್ಚಿಕೇಶ್ವರಿ" ಎಂದು ಎಸ್.ಕೆ.ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.[3]

ಶ್ರೀ ದೇವರಕೊಂಡಾರೆಡ್ಡಿಯವರು ಚೋಳರು ಗಂಗವಾಡಿಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ ನಂತರ ಆ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಾಚೀನ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಲಯವಾಗಿ, ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ "ಏಳು ದೇವಿಯರನ್ನೂ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಾಯಕನನ್ನೂ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೂ ಬಿಡಿಸುವುದು ಆರಂಭವಾಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತ, ಇಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳೇ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.[4]

ಆದರೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರ ಶಿಲಾವಿಗ್ರಹಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿಗಳೇ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು ಎಂದೂ ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗಾರೆಯ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ, ಚೋಳರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಾಲಯವು ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿರುವುದು ಶಾಸನದ ಮೂಲಕ[5] ತಿಳಿದುಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿಲಾವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಗರ್ಭಗೃಹಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿ ಬಹುಶಃ ಅನಂತರ ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಗಾರೆಯ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರಬಹುದು ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಲಾರಮ್ಮನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೨೧ ಶಾಸನಗಳು ದೊರೆತಿದ್ದು, ೧೮ ಶಾಸನಗಳು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯದಾಗಿದ್ದು, ಉಳಿದ ೩ ಶಾಸನಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯದಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ಸುಮಾರು ೯೯೬ರದು ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನವಾದನೆ, ಕ್ರಿ.ಶ. ಸುಮಾರು ೧೫೩೮ರದು ಅತಿ ಆಧುನಿಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ಸುಮಾರು ೯೯೬ರ ಶಾಸನವು ಕುವಲಾಲದ ಪಿಡಾರಿಯರ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ದೊರಕಿದ ದೇವದಾನವನ್ನು ಕಂದಾಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ಸು. ೧೦೨೨ ಮತ್ತು ೧೦೨೮ರ ಶಾಸನಗಳು ಕಂದಾಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇದ್ದುದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿವೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ಸು. ೧೦೩೩ರ ಶಾಸನವು ಗಂಗರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿತು ಎನ್ನಲಾಗುವ ಇಟ್ಟಿಗೆಯ ದೇವಾಲಯವು ರಾಜೇಂದ್ರಚೋಳದೇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ಸು. ೧೦೭೧ರ ಎರಡು ಶಾಸನಗಳು ಪಿಡಾರಿಯರ ದೇವಾಲಯದ ದೇವತೆಗಳಾದ ಯೋಗಿನಿ-ಯೋಗೇಶ್ವರ, ಭೈರವ, ಮೂಲಸ್ಥಾನ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ, ಶಾಸ್ತ-ಇವರ ವಿವರದೊಂದಿಗೆ ಯೋಗಿನಿ-

1 'ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರು', ಹರತಿಸಿರಿ (ಹೆಚ್.ವಿ. ವೀರನಾಯಕ 'ಹರತಿ' ನೆನಪಿನ ಸಂಪುಟ), ಹರ್ತಿಕೋಟೆ, ೧೯೮೭, ಪು.೮೮

2 ಮೈ.ಆ.ರಿ., ೧೯೧೦, ಪು. ೧೪೮

3 ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪ : ನೆಲೆ-ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೫, ಪು. ೧೬೭

4 ಹರತಿಸಿರಿ, ಪು. ೮೭

5 ಎ.ಕ., ಸಂಪುಟ ೧೦, ಕೋಲಾರ ೧೧೯ ಎ, ಕ್ರಿ.ಶ.ಸು. ೧೦೦೬

ಯೋಗೇಶ್ವರ ಪೂಜೆ, ಕುಮಾರಿಯರ ಪೂಜೆ, ಅಲ್ಲದೆ ವಿವಿಧ ಸೇವಕವರ್ಗದವರಾದ ಕಾವಲುಗಾರ, ತಮ್ಮಟೆ ಬಾರಿಸುವವ, ಮದ್ದಳೆ ನುಡಿಸುವವ, ಕರಡಿಗೆ ನುಡಿಸುವವ, ನೃತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ನೃತ್ಯಗಾರ್ತಿಯರು, ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಮಡಕೆ ಒದಗಿಸುವವ,ಮಡಿವಾಳ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ, ಬೋಧಿಸುವವ, ಪೂಜಾರಿ, ಕನ್ನಾಟ ಪಂಡಿತ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಲುಕುಟಿಗ, ಮುಂತಾದವರ ವಿವರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

"ಮಾರಿಯಮ್ಮನಂತೆಯೇ ಪೀಡಾರಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜನಪ್ರಿಯಳಾದ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ. ಈಕೆಯ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಶಿವನಂತೆ ಮುಕ್ಕಣ್ಣಿ ಈಕೆ. ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಅಳವಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗ ಡಮರು, ತ್ರಿಶೂಲ, ಅಂಕುಶ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮ ಕಪಾಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವಂತೆ ಈಕೆಯ ಮೂರ್ತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮಾರಿಯಮ್ಮನಿಗಿದ್ದಂತೆ ಈಕೆಗೆ ಪಾರ್ಶ್ವದೇವತೆಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಾಮ,ಅನಾವೃಷ್ಟಿ, ಬೆಳೆಗೆ ತಗಲುವ ರೋಗ, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ಜಾಡ್ಯಗಳು ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪೀಡಾರಿಯು ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ" ಎಂಬ ಎಸ್.ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ,[6] ಕೋಲಾರದ ಪೀಡಾರಿಯು ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈಗ ಹಲವಾರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯು ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕೋಲಾರದ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿಯೇ ಪೀಡಾರಿ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದು.

ಪೀಡಾರಿಗೆ ಚೋಳರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವ ದೊರೆತು ಕನ್ಯಾಪೂಜೆ, ಯೋಗಿನಿ–ಯೋಗೇಶ್ವರಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಚಾಮುಂಡಿ ಹೋಮದಂತಹ ವಿಶೇಷ ಆಚರಣೆಗಳಿದ್ದುದನ್ನು ಶಾಸನಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಶಾಕ್ತ ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಆಚರಣೆಗಳೆರಡೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪಿಡಾರಿಯರ ದೇವಾಲಯವು ಅನೇಕ ವಿಧದ ದಾನದತ್ತಿಗಳನ್ನು ಚೋಳರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಆಚರಣೆಗಳೆಂದರೆ, ಯೋಗಿನಿ–ಯೋಗೇಶ್ವರರ ಪೂಜೆ, ಕನ್ಯಾಪೂಜೆ, ಚಾಮುಂಡಿಹೋಮ, ಕುಂಭದೇವತೆಗಳ ಮತ್ತು ಅಸ್ತ್ರ ದೇವರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ, ಬೆಳಗಿನ ಶಾಂತಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಶಾಂತಿ, ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಶಾಂತಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಆಚರಣೆಗಳಿದ್ದುವು.

ವರ್ಷದ ಪ್ರತೀ ತಿಂಗಳೂ ಒಂದುದಿನ ನಡೆಯುವ ಯೋಗಿನಿ–ಯೋಗೇಶ್ವರ ಪೂಜೆಗೆಂದು ಮದ್ಯ ಮತ್ತು ಒಂದು ಕುರಿ (ಒಟ್ಟಿಗೇ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ) ಮತ್ತು ೭ ದಿನ ನಡೆಯುವ ಶಾಂತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಗಿನಿ-ಯೋಗೇಶ್ವರ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಮದ್ಯ ಮತ್ತು ಅರ್ಧ ಕುರಿಯ ದಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಪ್ರತೀ ಮಂಗಳವಾರ ನಡೆಯುವ ಕನ್ಯಾಪೂಜೆಯ ವಿಧಿಗಾಗಿ, ಎಂದರೆ ಏಳು ಜನ ಕನ್ಯೆಯರು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯನ್ನು (ವಿಕ್ನೇಶ್ವರ ಮಾಣಿ) ಕರೆಸಿ ಪೂಜಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕಾಗಿ ದಾನ ನೀಡಿರುವ ವಿವರಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಈ ಏಳುಜನ ಕನ್ಯೆಯರು ಎಂದರೆ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಇವರಿಗೆ ಆಭರಣ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿರುವುದನ್ನು ಶಾಸನಗಳು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿವೆ.

ಕುಂಭದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಸ್ತ್ರದೇವತೆಯ ಪೂಜೆಯು, ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಎಂದರೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮತ್ತು ಸಂಜೆ, ಅಲ್ಲದೆ ಅರ್ಧಯಾಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಪೂಜೆಗೆ ಎಂದು ರಕ್ತಬಲಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಕುರಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಧಯಾಮದ ಪೂಜೆಗೆ ಒಂದು ಕುರಿಯನ್ನೂ ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪಿಡಾರಿಯ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ವಿಕ್ರಮ ಚೋಳ ಚ್ಯೊಳಿಯವರೈಯನ್ ಎಂಬುವನು ಶಾಶ್ವತವಾದ ದೀಪವನ್ನು ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಿರುವವರೆಗೆ ಬೆಳಗಿಸುವಂತೆ ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿ, ಇದರ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ, ದೇವಾಲಯದ ಅರ್ಚಕರಾದ ಕೌಶಿಕಗೋತ್ರದ ಶಿವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ

6 ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪ : ನೆಲೆ–ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಪು. ೧೩೮

ಉತ್ತಮವಾದ, ಮುದಿಯಾಗದ, ಸಾವನ್ನಪ್ಪದ ಐದು ಎಮ್ಮೆಗಳನ್ನು ದಾನನೀಡಿರುವ ವಿವರವನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. ಸುಮಾರು ೧೦೯೯ರ ಶಾಸನವು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಾವನ್ನಪ್ಪದ ಮತ್ತು ಮುದಿಯಾಗದ ಎಮ್ಮೆಗಳು ಎಂದಾಗ, ಬಹುಶಃ ಈ ದಾನನೀಡಿದ ಎಮ್ಮೆಗಳಿಂದ ಸಂತಾನ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದರಿಂದ, ಸಾವನ್ನಪ್ಪದ, ಮುದಿಯಾಗದ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳ ಬಹುದು.

ಈ ಮುಖ್ಯವಾದ ದಾನಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬರುವ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ, ಈ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶಾಕ್ತ ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಎರಡೂ ಪದ್ಧತಿಯ ಪೂಜೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಎಂದರೆ ಹೋಮದ ಆಚರಣೆಗಳಂತಹ ವೈದಿಕ ಪದ್ಧತಿ, ಕನ್ಯಾಪೂಜೆ, ಯೋಗಿನಿ-ಯೋಗೇಶ್ವರರ ಪೂಜೆಯಂತಹ ಶಾಕ್ತಪದ್ಧತಿ (ಮದ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾಂಸಗಳ ಉಪಯೋಗ)ಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದುವು, ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಗಂಗರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳು ಇಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಂಡ್ಯಜಿಲ್ಲೆ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿಯ ದಡಿಗೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ತಿಪ್ಪೂರಿನ ಬಸದಿ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಹೊನ್ನುಡಿಕೆ (ಜಲಗಾರ ದಿಬ್ಬ)ಯ ದೇವೀ ದೇವಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಮಣ್ಣೆಯ ಕಪಿಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ನರಸಮಂಗಲದ ರಾಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿದರ್ಶನವನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.[7]

ಅಂತೆಯೇ ಈ ಕೋಲಾರಮ್ಮ ಎಂದರೆ ಪಿಡಾರಿಯ ಅಥವಾ ಪೀಡಾರಿ (ಪೀಡಾಹಾರಿ) ದೇವಾಲಯವೂ ಸಹ ಗಂಗರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದು, ಚೋಳರು ಗಂಗವಾಡಿಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕೆಡವಿ, ಕಲ್ಲಿನ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಿರಬಹುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಪಿಡಾರಿ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುವ ಕೋಲಾರಮ್ಮನು ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳಾದ ಚಾಮುಂಡಿಯೇ ಎಂದೂ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ನನ್ನ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಿದ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳು ಹಾಗೂ ಮಿತ್ರರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಎಸ್. ಗೋಪಾಲ ರಾವ್, ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳು. ○

---

7 I.K. Sarma : 'Brick Temples of Western Gangas', Srinidhi Madras, (K.R. Srinivasan Festschrift) 1983, pp. 67-83